



ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА



Забезпечення якості інклюзивного навчання здобувачів освіти з особливими потребами в університеті (основні засади, можливості та рекомендації)



Нормативно-правове забезпечення інклюзивного навчання здобувачів освіти з особливими потребами

Декларація про права людини; Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для осіб з інвалідністю; Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю, ін.

Національна стратегія зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року (розпорядження КМУ від 14 квітня 2021 р. № 366-р);

Конституція України;

Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту»; «Про реабілітацію інвалідів в Україні», «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», ін.;

Указ Президента України від 01.06.2005 р. № 900 «Про першочергові заходи щодо створення сприятливих умов з життєдіяльності осіб з обмеженими фізичними можливостями»;

Постанова КМУ від 10.07.2019 №635 «Порядок організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти», ін.

Індекс інклюзії.

Категорії осіб з особливими освітніми потребами (ЗУ «Про освіту»; постанови КМУ від 14.11.2018 р. № 952; від 21.07.2021 № 765)

- особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту.

ОСОБИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ :

Категорії (типи) особливих освітніх потреб (труднощів)

інтелектуальні

функціональні (сенсорні, моторні, мовленнєві)

фізичні

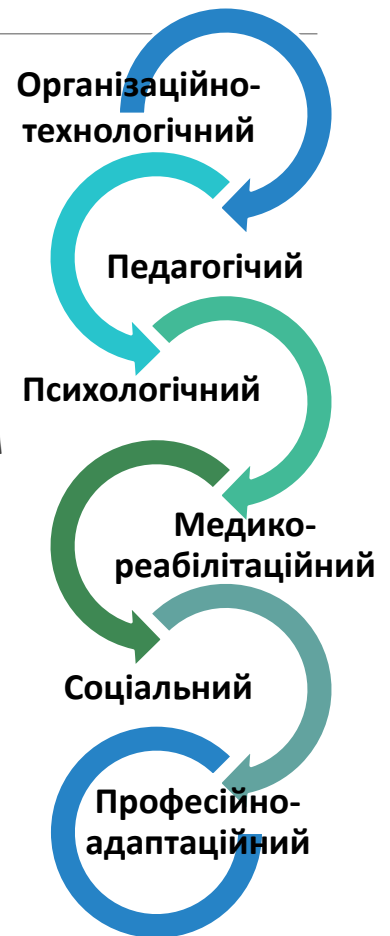
навчальні

соціоадаптаційні ,
соціокультурні

- із порушеннями зору, слуху, опорно-рухового апарата; хворобами нервової системи; затримкою психічного розвитку, інтелектуальними порушеннями, складними порушеннями мовлення (у тому числі з дислексією);
- із іншими складними порушеннями розвитку (у тому числі з розладами спектру аутизму);
- із встановленим електронним імплантатом чи пристроєм;
- із захворюваннями, що є перешкодою для проходження ЗНО;
- які потребують медичного нагляду; відновлення стану здоров'я;
- які опинились у СЖО, із дитячих будинків сімейного типу, соціально-реабілітаційних центрів, шкіл соціальної реабілітації;
- які проживають на тимчасово окупованій території або на лінії зіткнення;
- із статусом внутрішньо переміщених; біженці; потребують захисту;
- які здобувають спеціалізовану освіту та/або можуть прискорено опанувати зміст навчальних предметів одного чи декількох класів, освітніх рівнів;
- із категорії національних меншин.

Організаційні засади навчання та супроводу студентів з особливими потребами

- 2-векторність процесу навчання студентів з обмеженнями життєдіяльності: здобуття професії та реабілітування (неперевності);
- особистісно орієнтована п'яти-факторна діяльнісна модель комплексного супроводу інклюзивної освіти (МКФ);
- спеціальна андрагогічна модель навчання з урахуванням навчально-реабілітаційної програми студента:
 - фактори;
 - потреби;
 - умови;
 - ресурсні приміщення.



Досвід інклюзивного навчання студентів з особливими потребами закладів вищої освіти

ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» (м. Київ)

- Центр інклюзивних технологій навчання Університету «Україна»

Національна металургійна академія України (м.Дніпро)

- Регіональний центр освіти осіб з інвалідністю

Національний педагогічний університет ім.М. П. Драгоманова

- Науково-методичний центр освіти та соціальної реабілітації осіб із обмеженнями життєдіяльності

Донбаський інститут техніки і менеджменту (м. Краматорськ)

- Центр духовно-інтелектуального розвитку та професійної реабілітації молоді з обмеженими фізичними можливостями

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

- Соціально-психологічний центр ЧНУ імені Юрія Федьковича;
- Кафедра фізичної реабілітації, ерготерапії та домедичної допомоги

Навчання студентів із особливими потребами :

- спеціальні групи для студентів із особливими потребами за нозологіями;
- інтегровані групи без забезпечення необхідної підтримки;
- інклюзивні групи із забезпеченням супроводу спеціально створеними структурними підрозділами ЗВО;
- дистанційна форма навчання.

ПЕРСОНАЛЬНИЙ АСИСТЕНТ СТУДЕНТА З ІНВАЛІДНІСТЮ
(експериментальне проектне впровадження послуги)

Проблеми інклюзивного навчання студентів з особливими освітніми потребами

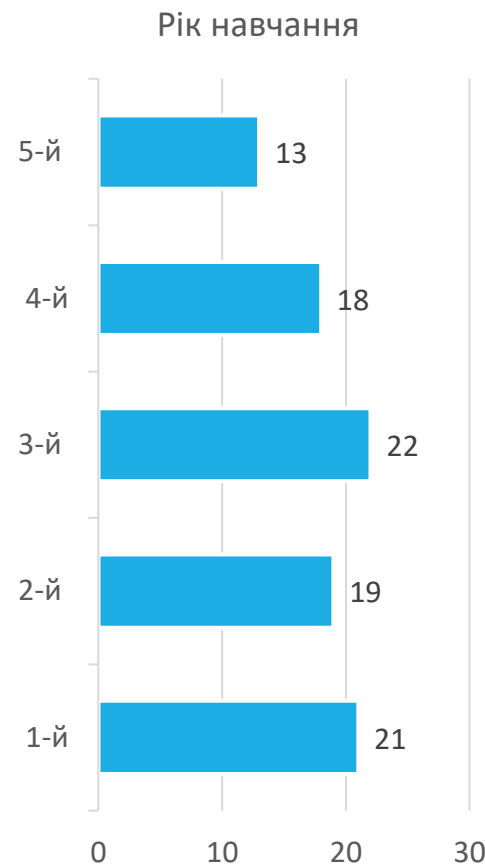
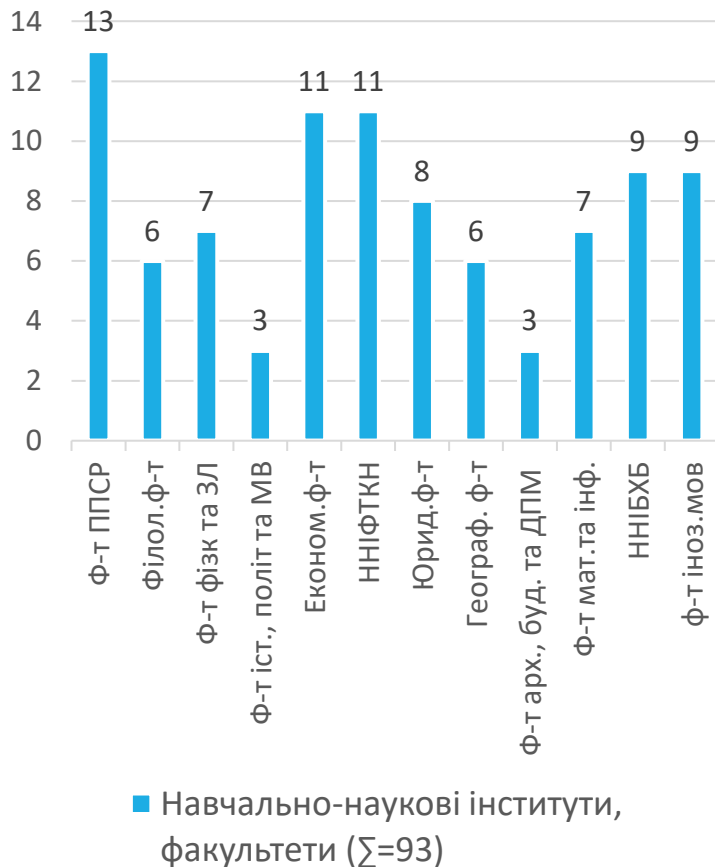
Основні проблеми студентів з особливими освітніми потребами



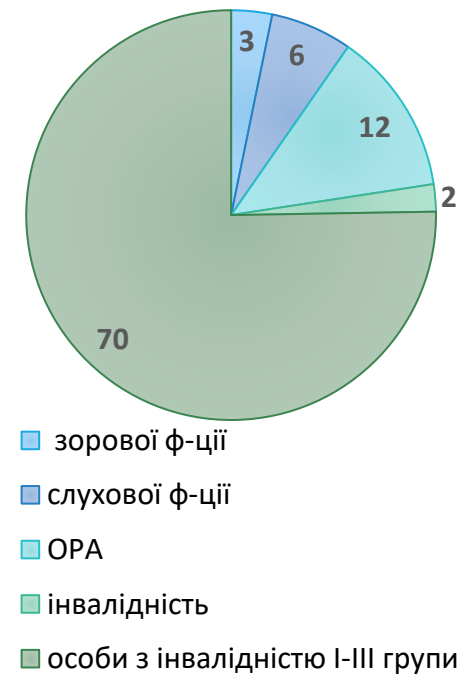
- відсутність необхідних умов інклюзивного навчання;
- підвищення якості освіти осіб з особливими потребами;
- забезпечення змісту, форм і методів викладання з урахуванням особливостей здобувачів освіти;
- пошук шляхів реалізації принципу «спадкоємності» організації інклюзивного освітнього процесу в школах та закладах вищої освіти України;
- створення навчальних програм, адаптованих до можливостей і потреб студентів;
- урахування специфіки дистанційного навчання студентів з ООП.

Контингент студентів з особливими освітніми потребами ЧНУ імені Юрія Федьковича

Усього – **93** студентів (діти з інвалідністю, особи із інвалідністю I-III групи)



Порушення за нозологією



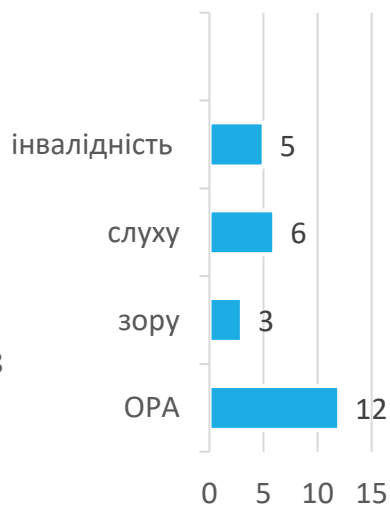
Контингент студентів з особливими потребами ЧНУ імені Юрія Федьковича

Усього – **188** студентів з особливими потребами,
із них – **93** осіб з інвалідністю, **95** осіб внутрішньо переміщених (біженців)

**Студенти, які потребують
особливих умов навчання ($\Sigma = 26$)**



Особливості
психофізичного
розвитку



**Здобувачі освіти із числа
внутрішньо переміщених (біженці)**



Можливості ЧНУ імені Юрія Федьковича у забезпеченні якості інклюзивного навчання студентів з інвалідністю

Архітектурна
доступність

Інформаційна
доступність

Ментальна
доступність

Фізична
доступність



Важливи є:

якість супроводу;
ресурсне приміщення;
медіатека;
методичне забезпечення.

Умови інклюзивного навчання:

- інклюзивна компетентність викладачів;
- дидактичний інструментарій;
- наскрізний інклюзивний освітній простір з урахуванням держстандартів;
- індивідуальна освітня траєкторія здобувача освіти з ОП ;
- організаційно-методичні умови виконання завдань студентами з ООП;
- навчально-методичне забезпечення інклюзивного навчання у закладі;
- засоби контролю знань та диференціації оцінювання роботи студентів з інвалідністю з урахуванням нозології.

Спеціальний психолого-педагогічний супровід:

- навчально-організаційний;
- психолого-педагогічний;
- соціальний;
- спортивно-фізкультурний;
- оздоровчий.

2) робота з батьками.

Соціально-психологічний центр Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

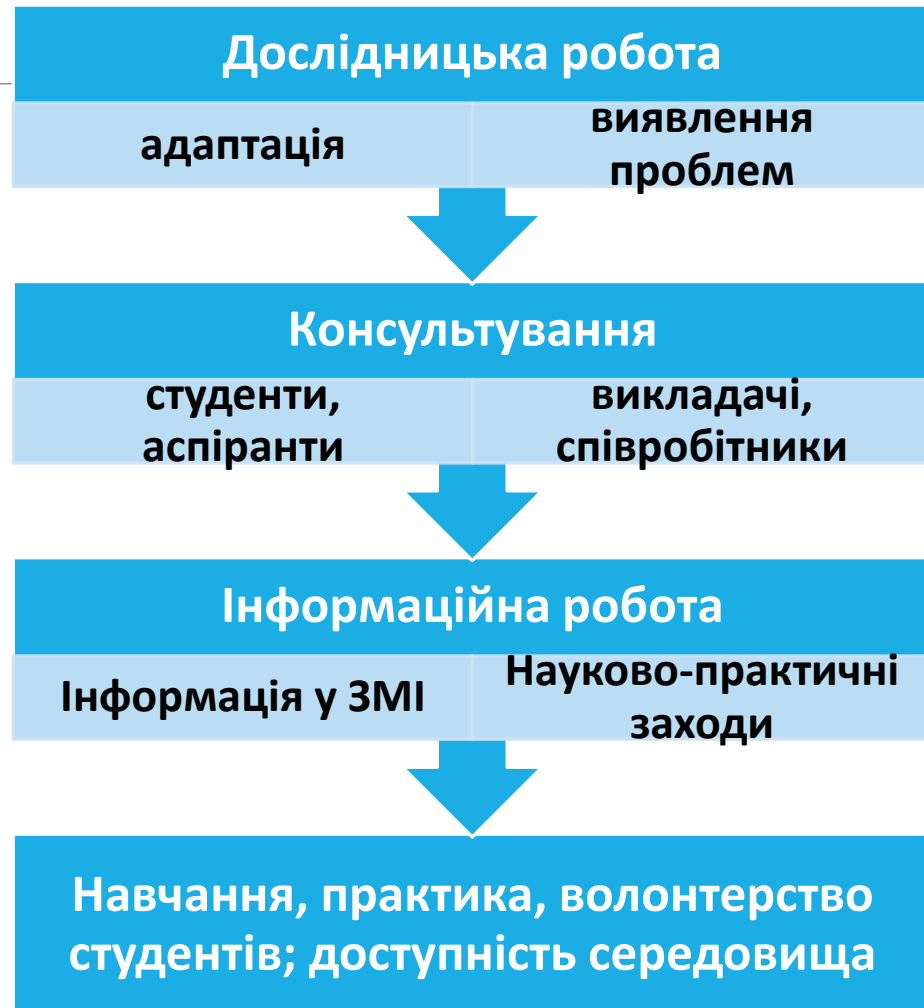
Нормативні документи Центру:

Положення про соціально-психологічний центр ЧНУ імені Юрія Федьковича
(протокол № 389 від 24.12.2019 р.)

Порядок супроводу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп, а також надання їм соціально-психологічної допомоги у ЧНУ імені Юрія Федьковича
(протокол № 4 від 27.04.2020 р.)

Технічний висновок про можливість доступності закладів ЧНУ імені Юрія Федьковича в м. Чернівці для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення з ескізними пропозиціями
(15/18-ТЗ. ЕП; липень, 2018)

Консультавання:
психолог Центру Чорнописький О.М.
(тел.моб.: 050 965 07 30)



Рекомендації щодо забезпечення якісної та доступної освіти студентів з особливими потребами у ЧНУ імені Юрія Федьковича

Організаційний напрям:

- моніторинг потреб студентів з ООП;
- розробка та упровадження програми проведення циклу вебінарів а) для школярів з особливими потребами (майбутніх абітурієнтів) щодо можливостей їх навчання та розвитку в освітньому просторі університету; б) для викладачів з питань організації інклюзивного навчання студентів з особливими освітніми потребами;
- забезпечення: а) *доступності освітнього середовища* та якісного навчально-методичного забезпечення інклюзивного навчання студентів з ООП; б) *послуг*: освітні, інформаційні, комунікаційні, реабілітаційні, оздоровчі, організації вільного часу у студентських клубах, побутові, житлові, громадського харчування);
- усунення складності орієнтування в приміщеннях, незручності приміщень та меблів, відсутності доступу до web-сайтів та інформації.

Просвітницький напрям:

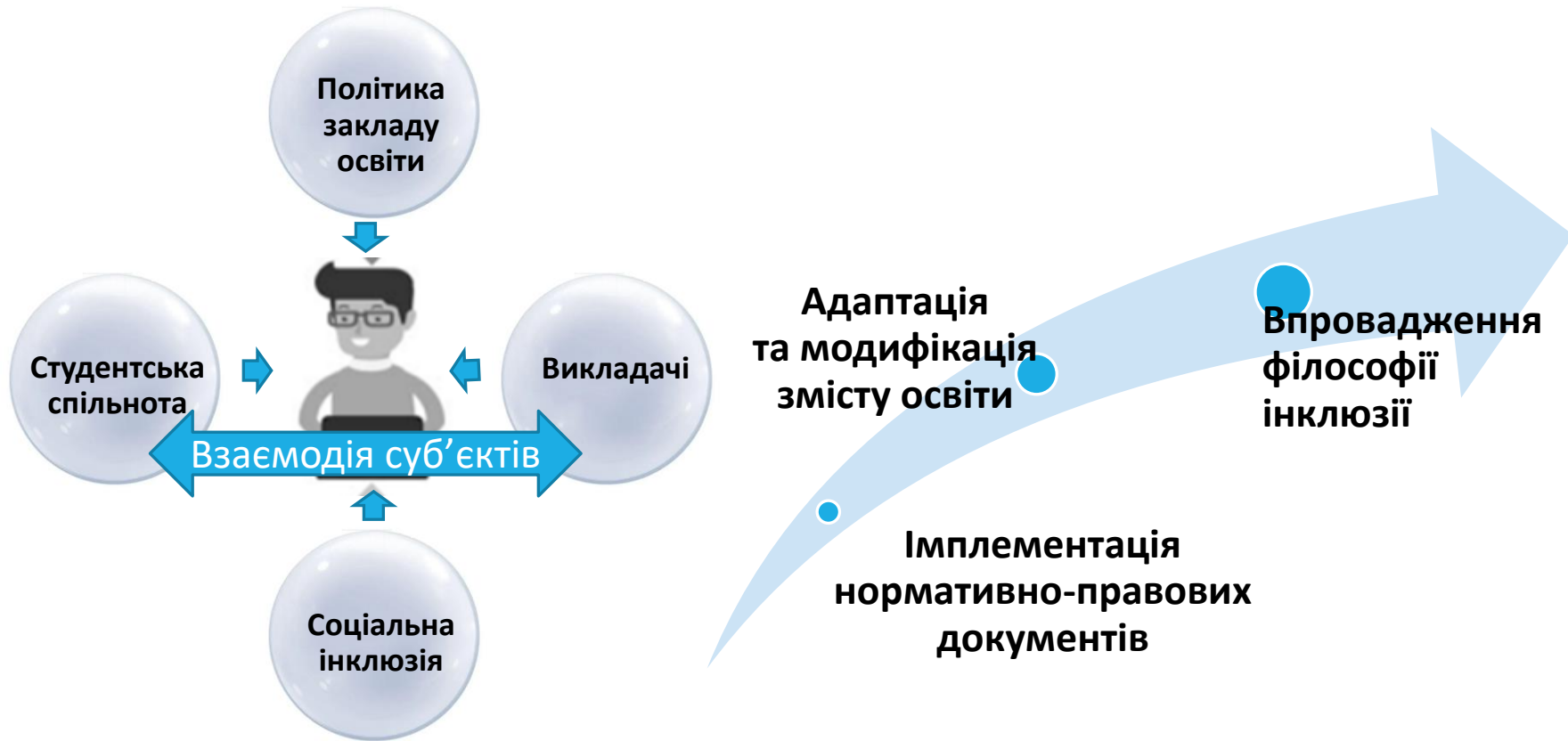
- робота із соціальними очікуваннями та стереотипами викладацького складу й студентської групи;
- мотивація викладачів до удосконалення власних можливостей організації інклюзивного навчання студентів з ООП з урахуванням нозології;
- проведення адаптаційних, інформаційних та консультаційних заходів зі студентами та викладачами;
- зустрічі з відомими людьми з інвалідністю, пропагування їх професійних, наукових, творчих та спортивних досягнень.

Рекомендації щодо забезпечення якісної та доступної освіти студентів з особливими потребами у ЧНУ імені Юрія Федьковича (продовження)

Напрямок науково-методичної підтримки викладачів:

- розробка індивідуальної освітньої траєкторії студентів з ОП;
- організація академічної сесії інклюзивного характеру;
- підвищення мотивації фахівців до використання технічних пристроїв, інноваційних методів та прийомів інклюзивного навчання;
- підготовка підручників та дотримання вимог щодо специфіки проведення навчальних занять в інклюзивних групах;
- обмін досвідом (стажування у провідних закладах щодо роботи зі студентами з різними групами інвалідності);
- надання вибірковій загальноуніверситетській дисципліні «Особистість в інклюзивному освітньому та професійному просторі» статусу обов'язкової.

Чинники успішної інклюзії у закладі вищої освіти





«Інвалідність – це взаємовідносини особистості з навколишнім середовищем.

Без інклюзивності ніякі реформи не будуть успішними — ні в освіті, ні в медицині, ні в інфраструктурі...»

Раїса ПАНАСЮК,

громадська діячка,

Урядовий уповноважений з прав осіб з інвалідністю.

Заслужений працівник соціальної сфери України

ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ !